

A Régiók Bizottsága véleménye – Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért (EIDHR) – Stratégiai dokumentum a 2007 és 2010 közötti időszakra

(2008/C 257/05)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- meg van győződve arról, hogy a Lisszaboni Szerződéshez csatolt Alapjogi Chartában elismert értékek, vagyis a demokrácia és az emberi jogok az európai integrációs folyamat sarokkövét alkotják, és az EU területén az emberi jogok védelmének javítása az uniós külkapcsolatok terén is növelni fogja a demokrácia és az emberi jogok előmozdításának hitelességét.
- kiemeli, hogy a demokrácia és az emberi jogok mindenekfelett globális ügyek és a köz javát szolgálják, és számos társadalomban a helyi önkormányzatok azok az egyénhez legközelebbi felelős szervek, amelyeknek feladata ezeknek a jogoknak a gyakorlatba való átültetése. Mivel a kezdeményezés elsősorban a közintézmények kapacitásépítésére összpontosít, nagyobb hangsúlyt fektethetne a helyi és regionális intézményekre.
- emellett felhívja a figyelmet arra, hogy a Régiók Bizottságának a választások megfigyelésére vonatkozó stratégiáját be lehetne építeni az 5. célkitűzésbe annak érdekében, hogy elősegítse a polgárközeli demokrácia kiépítését és a demokratikus folyamat iránti felelősségérzet megalapozását a lakosság körében.
- úgy gondolja, hogy a választások megfigyelésének támogatása fontos része a demokrácia fejlődésének, és úgy érzi, hogy a harmadik országok helyi és regionális választásainak megfigyelésére is különös hangsúlyt kell fektetni az EU jövőbeli választásmegfigyelési stratégiáiban.
- úgy véli, hogy a nemzeti választások EU általi megfigyelésekor nagyobb figyelmet kell fordítani a demokrácia helyi és regionális szintű előmozdításának hatásvizsgálatára.

Előadó: Heini UTUNEN ZIV (FI/ALDE), Jyväskylä város önkormányzatának tagja

Referenciaszöveg

Az Európai Bizottságnak az Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért (EIDHR) révén finanszírozott programokról szóló, a 2007 és 2010 közötti időszakra vonatkozó stratégiai dokumentuma és annak mellékletei (EIDHR pénzügyi előirányzatok 2007–2010)

C(2007)3765

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

A) Általános ajánlások

1. meg van győződve arról, hogy a Lisszaboni Szerződéshez csatolt Alapjogi Chartában (az Európai Unió Alapjogi Chartája) elismert értékek, vagyis a demokrácia és az emberi jogok az európai integrációs folyamat sarokkövét alkotják, és az EU területén az emberi jogok védelmének javítása az uniós külkapcsolatok terén is növelni fogja a demokrácia és az emberi jogok előmozdításának hitelességét;

2. létfontosságúnak tartja, hogy az Európai Unió higgyen abban, hogy a demokrácia és az emberi jogok olyan egyetemes értékek, amelyeket határozottan támogatni kell a világban, és támogassa az azok elérésére való törekvéseket az Unión kívüli országokban;

3. emlékeztet arra, hogy a Régiók Bizottságának következetesen az az álláspontja, hogy nem létezhet valódi demokratikus kormányzás a jog- és hatásköröknek a helyi és regionális szintekre való jelentős áthelyezése nélkül, a mindennapi problémákra kidolgozott kézzelfogható megoldások érdekében való összefogás révén ugyanis a helyi és regionális önkormányzatok bizalmat építhetnek ki az emberek között, hitet a helyi demokráciában és a kultúrák közötti párbeszédben, továbbá segíthetnek elérni, hogy a helyi szint jobban magáénak érezze a demokrácia és az emberi jogok népszerűsítésének ügyét, és hogy az ennek érdekében folytatott kapacitásépítés is fenntarthatóbb legyen;

4. kiemeli, hogy a demokrácia és az emberi jogok mindenekfelett globális ügyek és a köz javát szolgálják, és számos társadalomban a helyi önkormányzatok azok az egyénhez legközelebbi felelős szervek, amelyeknek feladata ezeknek a jogoknak a gyakorlatba való átültetése. Mivel a kezdeményezés elsősorban a közintézmények kapacitásépítésére összpontosít, nagyobb hangsúlyt fektethetne a helyi és regionális intézményekre;

5. elismeri, hogy az EIDHR egyedülálló szerepet játszik a demokráciának és a jogállamiságnak a harmadik országokban történő fejlesztéséhez és megszilárdításához való hozzájárulásában világszerte, és fontos szerepe van az ezen a sajátos területen történő uniós fellépésre irányuló következetes és koherens megközelítési mód kidolgozásában is;

6. az EIDHR-t olyan hasznos és átlátható eszköznek tekinti Európa számára, amely jól kiemeli Európa szerepét a demokráci-

ának és az emberi jogoknak a harmadik országokban való népszerűsítése terén. Az RB hangsúlyozza, hogy az EU-nak a demokrácia népszerűsítésére irányuló szándéka nem jelenti azt, hogy exportálnia kellene egyfajta modellt, illetve azt harmadik országokra kellene erőltetnie, és ezt nem is szabad megtennie. Az EIDHR az egyéni szabadság közös elveinek hatékonyabb terjesztésére nyújt lehetőséget; utal arra, hogy az Európa Tanács által elfogadott Helyi Önkormányzatok Európai Chartája számos új európai demokráciának szolgált ötletadóként és útmutatóként a jól működő helyi önkormányzatok kiépítéséhez. Az Európa Tanács Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusának (CLRAE) a regionális demokráciáról szóló európai chartára vonatkozó új tervezete is minden bizonnyal ezt a célt szolgálja majd;

7. hangsúlyozza, hogy figyelembe véve a stratégiának azt a célkitűzését, amely a harmadik országok kormányainak jóváhagyására való tekintet nélküli támogatásra irányul, úgy véli, hogy az érintett országokban a demokratikusan megválasztott helyi és regionális önkormányzatokat az EIDHR céljainak elérésében partnerként kell meghatározni, és őket is fel kell sorolni a szereplők között, mégpedig a civil szervezetekkel egy szinten;

8. felidézi, hogy az RB kidolgozott már néhány eszközt politikájának azokban az országokban történő megvalósítására, amelyekkel kapcsolatokat alakított ki. Különösen a Nyugat-Balkánnal, a Törökországgal és a Horvátországgal foglalkozó munkacsoport létrehozása, valamint az európai szomszédságpolitika tárgyában szervezett konferenciasorozat biztosított teret a rendszeres politikai párbeszédre, illetve a bevált gyakorlatok megosztására a harmadik országokbeli helyi és regionális önkormányzatokkal;

9. az eszközt és annak célkitűzéseit tekintve hosszabb távú stratégiai megközelítést tart kívánatosnak. A kiemelt jelentőségű területek minden egyes tervezési időszakban változnak, ezért a program és az abban foglalt kezdeményezések hosszú távú fejlesztése és kiértékelése nehéz. A végleges programok részletes kiértékelése és a róluk készített pontos jelentések elősegítik a jövőbeli programok továbbfejlesztését;

10. felhívja a figyelmet arra, hogy egyszerűsíteni szükséges az EIDHR-en keresztül megvalósuló finanszírozás kérelmezési eljárásait, és sürgeti a program konkrét működtetésének egyszerűsítését, hogy a kevésbé szervezett struktúrák is élhessenek az eszköz teljes mértékű, rugalmas kihasználásának lehetőségével. Mivel az EIDHR továbbra is viszonylag szerény méretű eszköz marad, sikeréhez elengedhetetlen a szelektív, stratégiai módon történő kihasználása;

11. azt ajánlja, hogy a stratégia ki- és újraértékelését a harmadik országokban működő helyi és regionális önkormányzatok, illetve az ott érvényesülő szubszidiaritás szemszögéből végezzék. Az EIDHR vezetőségének nem lenne szabad növelnie a bürokráciát annyira, hogy az – különösen a helyi szereplőkre jellemző projektek előtt – már akadályt képezzen. A nehézkes struktúrák által okozott megkülönböztetés elkerülése érdekében a lehető nagyobb rugalmasságot kell biztosítani.

B) Tematikus ajánlások

12. A Régiók Bizottságának a demokrácia, a jó kormányzás, az európai értékek és az emberi jogok iránti elkötelezettsége indokolja bevonását a teljes stratégiába. A 2010–2013-as időszak többéves tervezésén belül azonban a javasolt öt célkitűzés közül külön hangsúlyt lehetne fektetni a helyi és regionális önkormányzatoknak a 2. célkitűzésbe történő bevonására. Az RB emellett felhívja a figyelmet arra, hogy a Régiók Bizottságának a választások megfigyelésére vonatkozó stratégiáját be lehetne építeni az 5. célkitűzésbe annak érdekében, hogy elősegítse a polgárközeli demokrácia kiépítését és a demokratikus folyamat iránti felelősségérzet megalapozását a lakosság körében.

1. célkitűzés

Az emberi jogok tiszteletben tartásának erősítése azokban az országokban és régiókban, ahol a leginkább veszélyeztetettek vannak

13. kiemeli, hogy bár a célkitűzés keretében nyújtott támogatás főleg a civil szervezetekre irányul, fel kell ismerni, hogy egyes országokban és régiókban az emberi jogok védelmezői, sőt, a városi hivatalok tisztviselői is helyzetüknél és mindennapi munkájuknál fogva kockázatnak vannak kitéve. Törekedni kell arra, hogy ők is részesüljenek támogatásban;

2. célkitűzés

A civil társadalom szerepének növelése az emberi jogok és a demokratikus reform előmozdításában, az érdekcsoportok közötti békés egyeztetés támogatásában, valamint a politikai részvétel és képviselet megerősítésében

14. meg van győződve róla, hogy a helyi és regionális szintű részvételi és integratív demokrácia a legjobb módja hosszú távon a polgárok igényeire összpontosító és jól működő, felelősségteljes kormányzáson alapuló, a polgárok bizalmát és támogatását élvező demokrácia kiépítésének;

15. úgy véli, hogy példát kell mutatni az integratív demokráciára, például mind a férfiak, mind pedig a nők, valamint az esetleges őshonos lakosság és a helyi kisebbségek politikai képviseletének biztosítása révén. Ezenkívül a helyi kisebbségek, a fogyatékkal élők, valamint a gyermekek és a fiatalok bevonásának vonatkozásában elengedhetetlennek tűnik a követendő gyakorlatok megosztása és a helyi önkormányzatok támogatása a polgárok bevonásának megerősítésében;

16. megjegyzi, hogy a széles körű politikai képviseletre és részvételre alapozott felelősségteljes kormányzás kulcseleme annak a felismerése, hogy a legjobb döntések a polgárokhoz legközelebb eső szinten születnek;

17. hangsúlyozza, hogy az elszámoltathatóság demokratikus folyamatai – a helyi és regionális szintről kiindulva – létfontosságúak a kormányzás átláthatóságának biztosításához, továbbá kulcsszerepet játszanak a korrupció leküzdésében és a szegénység enyhítésében;

18. úgy véli, hogy a helyi és regionális önkormányzatok – azáltal, hogy az emberek között kevésbé formális kapcsolatokat építenek ki és elsőbbséget biztosítanak a polgárok mindennapi gondjait orvosoló, gyakorlati alapú megoldások kidolgozásának – jelentős szerepet játszanak az ellentétes érdekű csoportok közötti helyi együttműködés megerősítésében;

19. úgy véli, hogy a civil társadalom, a helyi nem kormányzati szervezetek, az alapvető szabadság- és emberi jogokért küzdő helyi közösségi (civil) szervezetek, valamint az emberi jogok helyi védelmezői a politikai, gazdasági és szociális jogoknak a helyi gyakorlatba való átültetések akkor érhetik el a legjobb eredményt, ha munkájuk elismerésre talál, és fenyegetésektől, zaklatástól és bizonytalanságoktól mentes. Úgy véli továbbá, hogy a helyi szint különösen nagy jelentőséggel bír a demokratikus értékek népszerűsítésében és a polgárok politikai tudatosságának növelésében, amennyiben azok képesek együttműködni az illetékes helyi és regionális önkormányzatokkal;

20. kiemeli, hogy a határokon átnyúló együttműködésben a helyi szintű megközelítés több területen – így például a konfliktuskezelésben – jelentős hozzáadott értéket képvisel. Külön ki kell emelni, hogy az olyan helyi kezdeményezések, mint a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítása és a bizalom kialakítását szolgáló, helyi szintű intézkedések révén megvalósuló „városok közötti diplomácia”, a konfliktusokkal összefüggésben pozitív szerepet töltenek be. Ennélfogva még nagyobb szükség van a demokráciáért és az emberi jogokért folytatott globális kampányok támogatására, például olyan, nemzeteket átfogó megközelítésmód révén, amely világosan megfogalmazott helyi és regionális szempontokat is tartalmaz;

3. célkitűzés

Az EU-iránymutatások által érintett területeken az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos fellépések támogatása, ideértve az emberi jogokról folytatott párbeszédet, az emberi jogok védelmezőit, a halálbüntetést, a kínzást, valamint a gyermekek szerepét a fegyveres konfliktusokban

21. emlékeztet rá, hogy bár az emberi jogokról folytatott párbeszéd általában az állami hatóságokkal folyik, világos, hogy a demokráciával kapcsolatos kérdésekbe a helyi és regionális szintű szereplőket is be kell vonni. Nem lehet működőképes demokratikus rendszert kialakítani és fenntartani a helyi és regionális szint bevonása és elköteleződése nélkül – mindkét szint minden szempontból hozzájárul e rendszer továbbfejlesztéséhez;

22. megjegyzi, hogy abból, hogy az ENSZ az emberi jogok védelmezőit a következőképpen határozza meg: „olyan személyek vagy szervezetek, amelyek az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok előmozdításáért és megvédéséért tevékenykednek”, világosan látszik a helyi szintű döntéshozók és aktivisták szerepe;

23. nyomatékosan felhívja a figyelmet, hogy jelentős számú kínzási eset történik helyi börtönökben és rendőrsőkökben. Ezért nagy erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy a nemzeti törvényeket és a nemzetközi kötelezettségvállalásokat helyi szinten is végrehajtsák. Emiatt a hatóságok munkáját ellenőrző helyi civil szervezeteket és a hatóságok képzését is támogatni kell;

24. támogatja a gyermekek jogairól szóló iránymutatást, és úgy látja, hogy a helyhatóságok fontos szerepet játszanak az oktatás területein, valamint a megfelelő oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésben, ideértve (különösen lányok esetében) a reprodukív egészséghez való joggal kapcsolatos munkát is;

25. támogatja az Európai Bizottság *A gyermekek különleges helyzetének figyelembevétele az Európai Unió külső fellépéseiben* című közleményét (COM (2008) 55), amely kiemeli a gyermekek különleges helyzetét az Európai Unió külső fellépéseiben, és emlékeztet arra, hogy elő kell mozdítani a gyermekek érdekeinek, illetve jogainak az összes közösségi külkapcsolati tevékenységben való általános érvényesülését;

4. célkitűzés

A nemzetközi és regionális keret támogatása és megerősítése az emberi jogok, az igazságszolgáltatás, a jogállamiság védelme és a demokrácia előmozdítása érdekében

26. örömmel fogadja az Európa Tanáccsal, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel, a Nemzetközi Büntetőtörvényszékkel és hasonló szereplőkkel már megkötött együttműködési megállapodásokat, és igen nagyra értékelné, ha a helyi demokrácia elősegítésére, valamint a polgári, politikai, gazdasági és szociális jogok gyakorlati átültetése terén a helyi és regionális önkormányzatok kapacitásának növelésére is nagy súlyt fektetnének;

27. hangsúlyozza a gyermek ahhoz való jogát, hogy (az ENSZ gyermekjogi egyezménye 12. cikkének megfelelően) korának és érettségi fokának megfelelően bevonják, véleményét figyelembe vegyék és meghallgassák a döntéshozatal során, különösen akkor, ha helyi ügyekről van szó;

5. célkitűzés

A demokratikus választási eljárásokba vetett bizalom kiépítése, különösképpen a választások megfigyelésén keresztül

28. mivel gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a helyi és regionális demokráciát, a decentralizációt és az európai önkormányzatiság előmozdítását illetően, és azokat aktívan támogatja, meg van győződve arról, hogy a kialakított helyi és regionális hatáskörök nemzeti és európai hatóságok általi tiszteletben tartásának biztosítása kulcsfontosságú a valódi demokrácia és az emberi jogok világméretű előmozdításához;

29. hangsúlyozza, hogy a választások megfigyelése az elmúlt két évben az RB egyik hatásos külpolitikai eszközévé vált. Ebben az összefüggésben az RB méltatja az Európa Tanács Helyi és Regionális Hatóságok Kongresszusának (CLRAE) tapasztalatát és évek óta tanúsított elkötelezettségét ezen a téren. Az RB üdvözli, hogy lehetősége nyílt részt venni a CLRAE-nek a helyi és regionális demokrácia elősegítését és továbbfejlesztését célzó munkájában;

30. úgy gondolja, hogy a választások megfigyelésének támogatása fontos része a demokrácia fejlődésének, és úgy érzi, hogy a harmadik országok helyi és regionális választásainak megfigyelésére is különös hangsúlyt kell fektetni az EU jövőbeli választás-megfigyelési stratégiáiban;

31. úgy véli, hogy a nemzeti választások EU általi megfigyelésekor nagyobb figyelmet kell fordítani a demokrácia helyi és regionális szintű előmozdításának hatásvizsgálatára;

32. hangsúlyozza, hogy a 2010–2013-as időszakra vonatkozó jövőbeli stratégiában figyelembe kell venni, hogy a helyi és regionális önkormányzatok milyen szerepet játszhatnak a kezdeményezésben, különösen a helyi választási folyamatok, illetve az azok harmadik országokban történő megfigyelése terén gyűjtött európai tapasztalatok szempontjából.

Kelt Brüsszelben, 2008. június 18-án.

a Régiók Bizottsága
elnöke

Luc VAN DEN BRANDE